

Nr 16

Trafikuskottets betänkande i anledning av motion om ersättning åt Edvin Karlsson, Aneby.

Motionen

I motionen 1973:1344 av herrar Börjesson i Falköping (c) och Lothigius (m) hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om ersättning åt Edvin Karlsson, Aneby, för förlorad arbetsförtjänst avseende tiden 15.12.1963 till den 31.8.1966 med en summa av 35 000 kr., varvid i nämnda belopp ingår ersättning för sveda och värk.

Remissyttrandena

Över motionen har yttranden inhämtats från riksförsäkringsverket och statens järnvägar. Se bilaga till detta betänkande.

Utskottet

Av handlingarna i ärendet framgår att Karlsson, som är född den 4 november 1900, skadades i samband med en olycka under arbete vid SJ:s busstrafik i Jönköping den 22 februari 1962. Till följd härav sjukskrevs han t. o. m. den 22 juli samma år och uppbar under denna tid sjuklön enligt det för honom då gällande kollektivavtalet. Genom beslut den 27 mars 1963 förklarade riksförsäkringsverket att livränta enligt yrkesskadeförsäkringslagen ej kunde utgå till Karlsson på grund av skadan, enär hans arbetsförmåga till följd av denna – efter sjukskrivningstiden – blivit nedsatt med mindre än en tiondel.

Karlsson återgick till sitt arbete hos SJ i juli 1962 och kvarstod i tjänst tills han fr. o. m. december 1963 vid 63 års ålder och pensioneringsperiodens övre gräns – avgick med ålderspension från SJ. Under mellantiden var han fram till i oktober 1963 sjukskriven endast några få dagar. Enligt en anteckning i sjukhusjournal hade han sedan juli 1962 hela tiden kört buss utan särskilda svårigheter.

I samband med Karlssons pensionsavgång omprövades hans placering i sjukpenningklass. Hel sjukpenning utgick med 20 kr. per dag under en sjukperiod som varade t. o. m. den 14 december 1963. Efter en dags tjänstgöring som bussförare sjukskrevs Karlsson på nytt. Under sjukperioden därefter utgavs hel sjukpenning med sex kr. per dag. Försäkringskassan fann i augusti 1966 att Karlssons arbetsförmåga måste anses vara varaktigt nedsatt i sådan grad att intet eller endast ringa del återstod. I följd därav tillerkändes Karlsson hel förtidspension fr. o. m. september 1966.

Efter prövning av förnyad framställning i ärendet förklarade riksför-

säkringsverket i beslut den 24 mars 1964 att skäl inte förelåg till ändring i verkets tidigare beslut att livränta inte skulle utgå. Av Karlsson häröver anförda besvär hos försäkringsrådet och därefter hos försäkringsdomstolen ledde enligt utslag den 21 oktober 1964 resp. dom den 2 mars 1966 ej till någon ändring. Hos Kungl. Maj:t gjorda ansökningar i ärendet har också lämnats utan åtgärd och Karlsson har i samband därmed meddelats att någon överprövning i yrkesskadeärenden inte sker hos Kungl. Maj:t.

I skrivelse till riksförsäkringsverket den 30 mars 1972 hemställde Karlsson med stöd av ett i samma månad utfärdat läkarintyg om omprövning av ersättningsfrågan. Karlsson yrkade att verket måtte tillerkänna honom ett "skadeståndsbelopp" på 35 000 kr. som ett skäligt belopp för dels förlorad arbetsförtjänst avseende tiden 15 december 1963 – 31 augusti 1966, dels sveda och värk. I sitt svar på Karlssons skrivelse meddelade riksförsäkringsverket att frågan om ersättning på grund av olycksfallet slutligt avgjorts genom försäkringsdomstolens dom den 2 mars 1966 och att ersättning för sveda och värk inte utgår enligt lagen om yrkesskadeförsäkring.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har frågan om ersättning åt Karlsson i anledning av den inträffade olyckshändelsen vid flera tillfällen bedömts av vederbörande myndigheter och även prövats i högsta instans. Under hänvisning härtill samt till vad remissmyndigheterna i övrigt anfört har utskottet för sin del inte funnit sig böra ingå på någon förnyad prövning i ärendet och kan följaktligen inte heller biträda motionärernas yrkande.

Utskottet hemställer därför
att riksdagen avslår motionen 1973:1344.

Stockholm den 16 oktober 1973

På trafikutskottets vägnar
SVEN MELLQVIST

Närvarande: herrar Mellqvist (s), Dahlgren (c), Hjorth (s), Lothigius (m), Hugosson (s), Persson i Heden (c), Rosqvist (s), Sellgren (fp), Håkansson (c), Östrand (s), Karlsson i Malung (s), fröken Hörlén (fp), herrar Sundgren (s), Komstedt (m) och fru Ryding (vpk).

Reservation

av herrar Lothigius (m) och Komstedt (m) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 2 som börjar med "Såsom av" och slutar med "motionärernas yrkande" bort ersättas med text av följande lydelse:

I sitt yttrande över förevarande motion har riksförsäkringsverket ånyo erinrat om att försäkringsdomstolen på sin tid fastställde att den år 1963 vidtagna ändringen av Karlssons placering i sjukpenningsklass skulle gälla. Verket framhåller emellertid också att det synes antagligt att Karlsson kunnat på ansökan erhålla förtidspension i nära anslutning till avgången ur SJ:s tjänst i december 1963. Hans sammanlagda förmåner skulle då ha blivit större. Ökningen har uppskattats till ca 1 500 kr. per år under perioden 1964–1966. Ett eventuellt beslut om särskild ersättning till Karlsson anses av verket böra avvägas med beaktande härav.

Under hänvisning till vad verket i denna del anfört finner utskottet det för sin del motiverat att Karlsson tillerkännes viss ytterligare ersättning. Den närmare prövningen av frågan härom bör dock ankomma på Kungl. Maj:t.

Vad utskottet sålunda anfört bör av riksdagen ges Kungl. Maj:t till känna.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen i anledning av motionen 1973:1344 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört rörande viss ytterligare ersättning åt Edvin Karlsson, Aneby.

Yttranden över motionen 1973:1344

Riksförsäkringsverket (1973-04-26)

I motionen hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om ersättning åt Edvin Karlsson, Aneby, för förlorad arbetsförtjänst för tiden 15 december 1963 - 31 augusti 1966 med 35 000 kronor, inberäknat ersättning för sveda och värk.

Karlsson, som är född den 4 november 1900, skadades genom olycksfall i arbetet den 25 februari 1962. Han innehade då sedan den 1 juli 1955 anställning som vägbussförare hos SJ Biltrafik i Jönköping. Händelseförloppet vid olycksfallet har i en till riksförsäkringsverket den 10 maj 1962 inkommen yrkesskadeanmälan beskrivits sålunda: "Vid påfyllning av luft till bussens reservdäck som av någon anledning blivit lufttomt exploderade däckets p. g. a. att låsringen till fälgen lossnat. Vid explosionen träffades Karlsson i bröstet av däckets och slogs i vägbanan." Karlsson var intagen på sjukhus i två dagar. Diagnosen var hjärnskakning och bröstskorgskontusion. Enligt journalanteckning satt han vid däckexplosionen på huk och kastades baklänges i gatan, så att han slog i bakhuvudet kraftigt och blev avsvimmad 5-6 minuter. Karlsson var sjukskriven t. o. m. den 22 juli 1962. Sedan riksförsäkringsverket fått upplysning, att Karlsson uppgett sig ha huvudvärksbesvär men arbetade full tid med full lön, förklarade verket i beslut den 27 mars 1963, att skadan såvitt av handlingarna i ärendet framgick, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom inte kunde anses ha medfört nedsättning av hans arbetsförmåga med minst en tiondel, varför livränta enligt yrkesskade-försäkringslagen inte kunde tillerkännas honom. Över beslutet anförde Karlsson besvär hos försäkringsrådet.

Sedan därefter till riksförsäkringsverket inkommit handlingar utvisande bland annat, att Karlsson varit intagen på sjukhus för undersökning under tiden 21 oktober-1 november 1963, för vilken tid sjukpenning tillerkändes, och därefter varit sjukskriven t. o. m. den 15 januari 1964 för yrselbesvär, sockersjuka och högt blodtryck, förklarade verket i beslut den 24 mars 1964, att skäl inte förelåg till ändring i verkets beslut den 27 mars 1963 att livränta inte skulle utgå. Även över verkets beslut den 24 mars 1964, som bl. a. grundades på yttrande av verkets neurologiskt sakkunnige läkare, anförde Karlsson besvär hos försäkringsrådet.

I utslag den 21 oktober 1964 fann försäkringsrådet inte skäl göra ändring i riksförsäkringsverkets beslut den 27 mars 1963 och den 24 mars 1964.

Sedan Karlsson därefter fullföljt talan hos försäkringsdomstolen föranstaltade riksförsäkringsverket om förnyad undersökning av honom på neurologisk klinik. I det över undersökningen avgivna utlåtandet anfördes bl. a.: "Sammanfattningsvis har man funnit en bakgrund till patientens subjektiva yrselbesvär i form av en lägebetingad, vertikal nystagmus. Ett klart samband mellan olycksfallet den 25 februari 1962 och denna lägeyrsel anses föreligga. Övriga undersökningsresultat tillåter inga säkra slutsatser. Slutsatsen blir, att den undersökte är oförmögen att klara arbeten, som kräver rörlighet och lägeändringar eller arbete i framåtlutad eller liggande ställning. Däremot bör hans besvär inte inverka på arbetsförmågan, när det gäller arbete i stillasittande eller upprätt ställning. Diagnos: Vertigo positionalis + Diabetes mellitus".

Utlåtandet underställde verkets neurolog, som fann det övervägande

osannolikt att direkta läsionella (av skada orsakade) besvär förefunnits.

I dom den 2 mars 1966 fann försäkringsdomstolen inte skäl föreligga till ändring i försäkringsrådets utslag. Domstolen hade dessförinnan inhämtat yttrande från neurologiskt sakkunnig läkare, som bl. a. uttalat: "Ur medicinsk synpunkt är K:s olycksfallet ovidkommande sjukdomar och åldersförändringar ansvariga för de föreliggande besvärerna". Fotokopior av domen och sakkunnigytttrandet bifogas.¹

I skrivelse till riksförsäkringsverket den 30 mars 1972 hemställde Karlsson med stöd av ett i samma månad utfärdat läkarintyg om omprövning av ersättningsfrågan. Karlsson yrkade att verket måtte tillerkänna honom ett "skadeståndsbelopp" på 35 000 kronor som ett skäligt belopp för dels förlorad arbetsförtjänst avseende tiden 15 december 1963- 31 augusti 1966, dels sveda och värk. I det bifogade läkarintyget anfördes bl. a. följande: "Jag anser det icke möjligt att styrka att pat:s halsryggsförändringar och lindriga diabetes kan vara de yrselutlösande faktorerna. Med långvarig erfarenhet av traumatologi (kirurgi och ortopedi) anser jag absolut att man icke kan bortse från det kraftiga skalltraumat. Härför talar ju också pat:s tidigare besvärsfrihet". I intyget angavs att Karlsson hade vid olycksfallet år 1962 kastats bakåt fem meter och var avsvimnad obestämd tid.

I sitt svar på Karlssons skrivelse meddelade riksförsäkringsverket att frågan om ersättning på grund av olycksfallet slutligt avgjorts genom försäkringsdomstolens dom den 2 mars 1966, och att ersättning för sveda och värk inte utgår enligt lagen om yrkesskadeförsäkring.

Från socialdepartementet har inhämtats, att Karlsson i ersättningsfrågan även hänvänt sig till Kungl. Maj:t. Genom departementskrivelse har han meddelats att någon överprövning i yrkesskadeärenden inte sker hos Kungl. Maj:t.

I motionen har angetts, att Karlsson efter olyckan var sjukskriven ca 8 månader och att det sedan visade sig att han på grund av bestående sviter efter olyckan ej klarade av att åter gå ut i förvärvslivet. Av handlingarna i ärendet framgår, att Karlsson återgick till sitt arbete hos SJ i juli 1962 och kvarstod i tjänst tills han fr. o. m. december 1963 - vid 63 års ålder, pensioneringsperiodens övre gräns - avgick med ålderspension från SJ. Under mellantiden var han fram till i oktober 1963 sjukskriven endast några få dagar. Enligt en anteckning i sjukhusjournal i oktober 1963 hade han sedan juli 1962 hela tiden kört buss utan särskilda svårigheter. Från oktober 1963 var han sjukskriven i stort sett i en följd under nära tre år för yrselanfall av s. k. Ménièreotyp, lätt sockersjuka och lätt hypertoni.

I samband med Karlssons pensionsavgång omprövades hans placering i sjukpenningklass. Hel sjukpenning under en sjuperiod, som varade t. o. m. den 14 december 1963, utgick med 20 kronor per dag. Efter en dags tjänstgöring som bussförare sjukskrevs Karlsson på nytt. Försäkringskassan hade beräknat hans årliga inkomst av förvärsarbete efter pensioneringen från SJ till 2 600 men ej 3 400 kronor. I följd därav utgavs hel sjukpenning under sjukperioden fr. o. m. den 16 december 1963 med sex kronor per dag. Försäkringskassan fann i augusti 1966 att Karlssons arbetsförmåga måste anses vara varaktigt nedsatt i sådan grad att intet eller endast ringa del återstod. I följd därav tillerkändes Karlsson hel förtidspension fr. o. m. september 1966.

Vid telefonsamtal med Karlsson har riksförsäkringsverket nu inhämtat, att han fortfarande tidvis besväras av yrsel och illamående, även om en viss förbättring har inträtt. Han bor med sin hustru i egen fastighet som är taxerad till 58 000 kronor och belastad med en skuld av ca

¹ Här ej bilagda.

35 000 kronor. Efter avgången från SJ i december 1963 har han inte kunnat utföra något förvärsarbete. På grund därav anser han att han skäligen bort få behålla den högre sjukpenningen till dess han erhöll förtidspension eller också bort erhålla förtidspension redan från december 1963.

Karlssons sammanlagda pensionförmåner, inklusive kommunalt bostadstillägg, utgör för närvarande 1 141 kronor i månaden.

I läkarintygen har förekommit olika bedömningar av frågan, om olycksfallet år 1962 kan antas ha medverkat till uppkomsten av Karlssons bestående besvär i form av yrselattacker m. m. De av riks försäkringsverket och försäkringsdomstolen hörda sakkunniga hade som bedömningsunderlag även sjukdomsjournaler med utförliga uppgifter om symtomutvecklingen. Enligt de tillämpliga bestämmelserna – 7 § yrkesskadeförsäkringslagen i dess lydelse före år 1968 skulle orsakssamband anses föreligga såvida inte övervägande skäl talade däremot.

Försäkringsdomstolen fastställde på sin tid att den år 1963 vidtagna ändringen av Karlssons placering i sjukpenningklass skulle gälla. Det synes antagligt, att han kunnat på ansökan erhålla förtidspension i nära anslutning till avgången ur SJ:s tjänst i december 1963. Hans sammanlagda förmåner skulle då ha blivit större. Ökningen per år 1964–1966 kan uppskattas till ca 1 500 kronor. Ett eventuellt beslut om särskild ersättning till Karlsson synes böra avvägas med beaktande härav.

Statens järnvägar (1973-04-12)

Karlsson har varit anställd vid statens järnvägar från och med juli 1955 till och med november 1963, då han avgick med ålderspension.

På grund av olycksfallet den 25 februari 1962 var Karlsson sjukskriven från olycksfallsdagen till och med den 22 juli 1962 och uppbar under denna tid sjuklön enligt för honom då gällande kollektivavtal.

Riksförsäkringsverket förklarade genom beslut den 27 mars 1963 till dåvarande järnvägsstyrelsen, att livränta enligt yrkesskadeförsäkringslagen ej kunde utgå till Karlsson på grund av yrkesskadan den 25 februari 1962, när hans arbetsförmåga till följd av skadan - efter sjukskrivningstiden - blivit nedsatt med mindre än en tiondel.

Då statens järnvägar utbetalat den ersättning, vartill Karlsson avtalsenligt varit berättigad under ovannämnda sjukskrivningstid, och då hans senare arbetsoförmåga ej synes ha samband med yrkesskadan i februari 1962, avstyrker statens järnvägar bifall till ersättningsanspråken.

Enligt uppgift från statens personalpensionsverk uppgår Karlssons pensionsförmåner samt bostadstillägg för närvarande sammanlagt till 1 141 kronor per månad.